

УДК 330.111.62:631.11

Система оцінки факторів впливу на ефективність використання власності в сільськогосподарських підприємствах

Пронько Л.М.

кандидат економічних наук, доцент,
Вінницький національний аграрний університет

Досліджено методичні підходи і методики щодо аналізу ефективності менеджменту та управлінської діяльності, зроблено оцінку результативності менеджменту за допомогою показників підсумкової роботи підприємства, проаналізовано вплив певних змін в управлінні та використанні власності на кінцеві результати виробничо-фінансової діяльності підприємств, доведено, що показником якості управління власністю є здатність менеджменту задовольняти вимоги щодо реалізації місії і встановлених цілей підприємства.

Ключові слова: ефективність менеджменту, управління, власність, управлінська праця, управлінська діяльність, внутрішні фактори, зовнішні фактори тощо.

Пронько Л.М. СИСТЕМА ОЦЕНКИ ФАКТОРОВ ВЛИЯНИЯ НА ЭФФЕКТИВНОСТЬ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ СОБСТВЕННОСТИ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ

Исследованы методические подходы и методики анализа эффективности менеджмента и управленческой деятельности, произведена оценка результативности менеджмента с помощью показателей работы предприятия, проанализировано влияние определенных изменений в управлении и использовании собственности на конечные результаты производственно-финансовой деятельности предприятий, доказано, что показателем качества управления собственностью является способность менеджмента выполнять требования по реализации миссии и целей предприятия.

Ключевые слова: эффективность менеджмента, управление, собственность, управленческий труд, управленческая деятельность, внутренние факторы, внешние факторы.

Pron'ko L.M. EVALUATION SYSTEM OF IMPACT FACTORS ON THE EFFICIENCY PROPERTY USE ON AGRICULTURAL ENTERPRISES

Investigated methodological approaches and methods of analysis of the effectiveness of management and governance, the assessment of performance management using indicators of the outcome of the enterprise, analyzes the impact of certain changes in control of ownership of the final results of production-financial activity of enterprises proved that the indicator of the quality of property management is the ability of management to meet the mission and goals of the company.

Keywords: efficiency management, administration, property management work, administrative activity, internal factors, external factors.

Постановка проблеми. Ефективність використання власності залежить від впливу системи менеджменту на досягнення (за інших рівних умов) цілей та використання виробничого потенціалу. Ефективний менеджмент забезпечує раціональну побудову керованого об'єкта, своєчасну розробку оптимальних, що найбільшою мірою відповідають конкретній ситуації рішень і успішне проведення їх у життя, досягнення високого ступеня реалізації потенційних можливостей підприємства з урахуванням потреб ринку [1]. Варто зауважити, що перебуваючи у полоні колишніх стереотипів керівники припускаються багатьох помилок при виробленні стратегії розвитку підприємства. Основна з них – одноваріантність стратегії, коли розвиток організації розглядається в якомусь

одному, заданому напрямі. Проте, якщо навіть зосередити всі ресурси на здавалося б раціонально вибраному шляху, то в умовах невизначеності й непрогнозованості середовища поточні вигоди від виробничої діяльності можуть не перекрити збитків від упущених майбутніх можливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми використання власності, становлення і розвиток відносин власності, якості використаної праці, ефективності менеджменту постійно перебувають у полі зору світової та вітчизняної економічної думки. Вагомий внесок у розвиток класичних теоретичних положень про власність внесли К. Маркс, А. Сміт, П. Самуельсон, та інші. Серед сучасних українських дослідників важливе значення мають праці П.Т. Саблука, В.В. Юрчи-

шина, М.Й. Маліка, С.В. Мочерного, І.В. Лазні, В.О.Рибалкіна, В.В.Россохи, В.С.Савчукатаін.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження методів та показників ефективності менеджменту та аналіз методичних підходів в управлінській діяльності щодо ефективності використання власності в сільському господарстві.

Виклад основного дослідження. Зіткнувшись із радикальними змінами підприємства вимушені кардинально коригувати не лише свою стратегічну поведінку, а й внутрішні структури, перевизначати набір можливих варіантів реорганізації, створення активів, за допомогою яких можна отримувати доходи.

У зв'язку з цим необхідно проводити радикальну децентралізацію управління, залучення персоналу у справи підприємства, створення механізму самоврядування, який би здійснював саморегуляцію «знизу», поширення принципу самокерованих цільових команд керівництва, які включають спеціалістів різних професій, що розпоряджуються загальною інформаційною базою для вирішення конкретних завдань, а загальне управління в організації трансформувати в управління проектами. На основі поставлених завдань у першу чергу розробляти проекти створення системи менеджменту, перелік заходів для їх впровадження та оцінку економічної ефективності системи.

Нині системи менеджменту базуються на використанні комп'ютерної і оргтехніки, особливо якщо передбачається введення АРМ, підготовка і перепідготовка персоналу для роботи в нових умовах, засвоєння ним функціональних обов'язків, прав та відповідальності, методів і технологій менеджменту, що ґрунтуються на господарському (комерційному) розрахунку і високій автономності трудових колективів [2]. Наприклад, для реалізації управлінського проекту на Заході часто залучаються «організатори реформ» (Change Agent), які як правило, не належать до даної організації, чим і забезпечується об'єктивний, неупереджений підхід до намічених заходів [3].

Деякі великі підприємства вводять інноваційно-виробничі структури управління, що передбачають чітке структурне відокремлення керівництва підприємства від управління підрозділами, які виконують функції інноваційного забезпечення виробництва (стратегічне планування, розробка і підготовка нових технологій і видів продукції), повсякденного оперативного управління та діяльності функціональних підрозділів і служб.

При цьому актуальною постає проблема підготовки спеціалістів з інноваційного менеджменту, готових до організаційно-економічної управлінської, технологічної, фінансової, науково-консультаційної діяльності, що направлена на досягнення визначених цілей.

Затрати на менеджмент порівнюються з кінцевими результатами діяльності підприємства: вихід валової продукції на одного керівника сфери менеджменту, одержання прибутку та ін. Нормативний підхід до оцінки менеджменту базується на порівнянні фактичних витрат на менеджмент з нормативними [1]. Застосування методу експертних оцінок передбачає виявлення політичних, соціальних, економічних факторів підвищення ефективності менеджменту, досвіду керівника і залежностей між ними, що визначаються за допомогою методів статистики.

Міра ефективності менеджменту встановлюється через показники, що характеризують ступінь керівного впливу на використання внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на результати господарювання. Інтегральний показник розраховується на основі сукупності індивідуальних коефіцієнтів використання землі, робочої сили і основних виробничих засобів (машинно-тракторного парку тощо).

Для оцінки менеджменту можуть використовуватися різні методи, в тому числі й ті, що зачіпають ретроспективу, дослідження раніше створених систем менеджменту і результативності їх функціонування [4]. Аналізуючи попередній досвід, можна одержати ряд кількісних показників, які здатні слугувати за базу для звітних періодів ефективності менеджменту. Слід зауважити, що ретроспективна оцінка не дозволяє порівнювати ефективність різних систем менеджменту в різних організаційно-правових структурах. Проблемою також є кількісна оцінка частки управління в успіхах або невдачах підприємства, відокремлення його від взаємопов'язаних з ним інших чинників виробництва (забезпеченість ресурсами, умови виробництва тощо).

Ефективність менеджменту визначається за різними методичними підходами і методиками. Таку оцінку можна провадити за допомогою безпосередньо пов'язаних з процесом управління показників, що висвітлюють трудомісткість менеджменту і окремих його функцій та операцій, витрати матеріально-фінансових ресурсів на управління тощо. Проте оцінка результативності менеджменту здійснюється через підсумкові показники роботи підприємства [1].

Оскільки управлінська діяльність і результативність менеджменту тісно переплітається з іншими складовими процесу виробництва і чинниками впливу на них, то необхідне визначення числових значень часткових показників із наступним зведенням їх в інтегральні (сумарні) критерії по групах, а також загальний показник порівняльної ефективності різних варіантів менеджменту, який показує, якого рівня використання потенціалу підприємства можна очікувати від тієї чи іншої системи управління.

Наприклад, для визначення ефективності менеджменту щодо використання власності у товариствах з обмеженою відповідальністю Вінницької області, доцільно виділити основні

фактори впливу, які умовно можна поділити на внутрішні та зовнішні, установити частку впливу кожного з них на управлінську діяльність (табл. 1).

На основі проведених матричних розрахунків рівня впливу основних факторів на ефективність управління власністю, ми дійшли наступних висновків.

1. Негативний вплив на стан та ефективність використання власності в товариствах з обмеженою відповідальністю мають такі зовнішні чинники, як:

– низький рівень відповідальності за використання виробничого потенціалу – земельних, трудових і матеріальних ресурсів – 11,9%;

Таблиця 1

Чинники впливу на ефективність управління власністю

№ п/п	Внутрішні чинники	№ п/п	Зовнішні чинники
1.	Землезабезпеченість	1.	Нормативно-правова база
2.	Забезпеченість трудовими ресурсами	2.	Податкове навантаження
3.	Підвищення продуктивності праці	3.	Диспаритет цін на матеріально-технічні ресурси і с.-г. продукцію
4.	Рівень фондоозброєності праці	4.	Кон'юнктура ринку
5.	Капіталізація виробництва	5.	Ціноутворення на с.-г. продукцію
6.	Управління матеріаломісткістю продукції	6.	Державна система соціального захисту сільського населення
7.	Трудова активність працівників	7.	Інституційне забезпечення управління власністю
8.	Установлений розмір орендної плати	8.	Екологічна безпека аграрного виробництва
9.	Мотивація праці	9.	Методичне забезпечення грошової оцінки землі
10.	Соціально-економічний механізм стимулювання праці	10.	Рівень розвитку інфраструктури аграрного ринку
11.	Рівень соціального забезпечення сільських працівників	11.	Маркетингова політика
12.	Сума доходу на один майновий пай	12.	Рівень сервісного обслуговування сільськогосподарських товаровиробників
13.	Сума доходу на 1 га орендованої землі	13.	Рівень державної підтримки кредитування аграрних підприємств
14.	Витрати на виробництво сільськогосподарської продукції	14.	Рівень державних дотацій аграрному виробництву
15.	Ріст рентабельності продукції	15.	Ефективність аграрних реформ
16.	Рівень управління виробничим потенціалом с.-г. підприємств	16.	Рівень економічної відповідальності держави та суб'єктів господарювання за використання виробничого потенціалу
17.	Рівень капіталізації галузі	17.	Рівень деградації ресурсного потенціалу аграрного сектору економіки
18.	Коефіцієнт автономії	18.	Рівень функціонування галузевого виробництва
19.	Коефіцієнт маневреності капіталу	19.	Концепція продовольчої безпеки країни
20.	Коефіцієнт загальної ліквідності	20.	Рівень інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки

– невідповідність нормативно-правового забезпечення управління власністю в аграрних підприємствах – 8,5%;

– низький рівень інвестиційної привабливості підприємств галузі – 8,1%;

– рівень фінансової (кредитної і дотаційної) політики держави щодо розвитку сільськогосподарських підприємств – відповідно 7,2 та 5,4%;

– диспаритет цін на сільськогосподарську продукцію та матеріально-технічні ресурси – 6,2%;

– недосконалість системи екологічної безпеки аграрного виробництва – 4,7% та ін. (рис. 1)

2. Серед внутрішніх факторів (рис. 2) значний вплив на стан та ефективність використання власності в аграрних підприємствах України мають:

– рівень управління виробничим потенціалом сільськогосподарських підприємств – 10,8%;

– витрати на виробництво сільськогосподарської продукції – 9,8%;

– рівень використання ресурсів (капіталізація виробництва) – 6,4%;

– соціально-економічний механізм стимулювання праці – 6,3%;

– ріст показників рентабельності, рівень капіталізації галузі, автономії, маневреності капіталу і загальної ліквідності – 6,2; 4,2; 6,1; 5,9 і 5,5% відповідно.

У результаті удосконалення системи менеджменту досягається економічний і соціальний ефект, що полягає в нарощуванні обсягів виробництва і продаж, забезпеченні ритмічності роботи підприємств, економії живої та уречевленої праці, підвищенні якості продукції, мотивації і стимулюванні праці, скороченні плинності кадрів тощо.

У зв'язку з методологічною невизначеністю поки що не існує загальноприйнятої методики оцінювання ефективності функціонування підприємств і організацій. По-перше, не всі елементи економічного і соціального ефекту мають кількісний і якісний вимір, що ускладнює оцінку ефективності управління. По-друге, зміни у виробничо-фінансовій діяльності підприємств є наслідком впливу не одного фактора (удосконалення системи менеджменту), а їх сукупності, системна сутність якої підлягає впливу явищ емерджентності та синергізму [5]. Тому оцінка ефективності раціоналізації системи менеджменту має свої особливості і пов'язана з подоланням певних труднощів.

Рис. 1. Ступінь впливу зовнішніх факторів на ефективність використання власності

Хоча управлінська праця належить до продуктивної, але вона безпосередньо не створює конкретних матеріальних цінностей і бере участь у процесі виробництва опосередковано, забезпечуючи своєчасне та якісне виконання технологічних операцій. Тому правомірно визначати вплив певних змін в управлінні на кінцеві результати виробничо-фінансової діяльності підприємств. Тільки працю обмеженої кількості працівників у сфері управління можна оцінити за безпосередніми результатами їх роботи (працівники відділу маркетингу, обліковці тощо) [1].

Незалежно від видів ефективності управлінської діяльності можна використати деякі загальні методичні підходи, за якими [6]:

1) розраховують систематичні показники ефективності менеджменту (коефіцієнт оперативності, надійності тощо);

2) фактичні дані порівнюються з нормативними, плановими або з показниками за попередні роки (нормативи чисельності апарату управління, продуктивність, економічність менеджменту і т.п.);

3) застосовують якісну оцінку ефективності управління за допомогою експертів;

4) використовують емпіричні формули для розрахунку показників, що характеризують ефективність менеджменту.

Залежно від характеру розроблених заходів об'єктом оцінки ефективності можуть бути: менеджмент у цілому (система, організація, методи управління), його структура, рівень використання управлінської праці, ефективність роботи кожного структурного підрозділу.

Для оцінки ефективності менеджменту використовують трудові, вартісні, інформаційні, технічні (технологічні) показники. Найбільш загальні із них – це оперативність роботи апарату управління, надійність і раціональність системи менеджменту.

Оперативність роботи апарату управління відображає своєчасність використання

постанов, наказів і розпоряджень керівників і головних спеціалістів підприємства.

Коефіцієнт оперативності (K_{op}) визначають за такою формулою [7]:

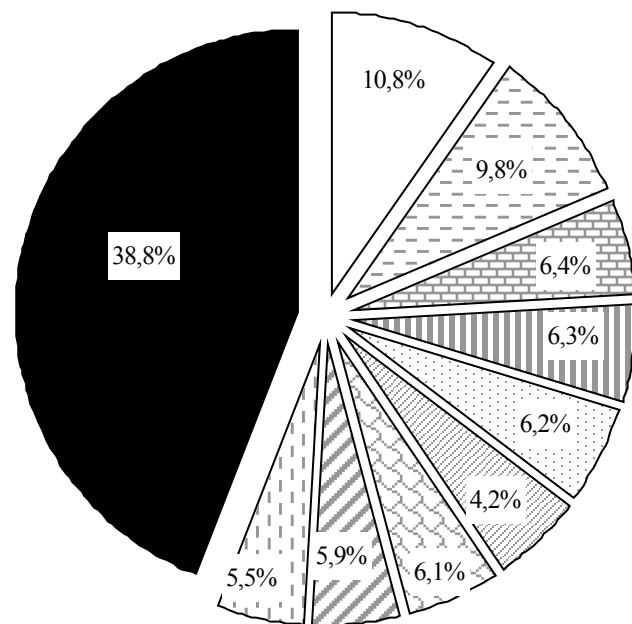
$$K_{op} = I_H / I_D, \quad (1)$$

де I_H – встановлений строк виконання відповідних документів, днів;

I_D – відставання від прийнятого строку виконання, днів.

Надійність системи менеджменту полягає у безперервному його функціонуванні, що забезпечує досягнення цілей виробництва. Показниками надійності менеджменту є безвідмовність (безперервне збереження працездатності), готовність (ефективне виконання обов'язків у будь-який момент), відновлюваність (швидке усунення збоїв у роботі і відтворенні здатності функціонувати у заданому режимі).

На практиці висока надійність системи менеджменту забезпечується при науково обґрунтованій структурі управління та інформаційної системи, раціональній технології

- рівень управління виробничим потенціалом підприємства
- витрати на виробництво с.- г. продукції
- ▨ рівень використання ресурсів
- ▨ соціально-економічний механізм стимулювання праці
- ▨ ріст рентабельності продукції
- ▨ рівень капіталізації галузі
- рівень автономії
- ▨ рівень маневреності капіталу
- загальної ліквідності
- інші фактори

Рис. 2. Ступінь впливу основних внутрішніх факторів на ефективність використання власності

процесів менеджменту, правильному підборі і розстановці кадрів, ефективному стилі управлінської діяльності тощо.

Оптимальність системи менеджменту характеризується рівнем застосування сучасних ситуаційних моделей та економіко-математичних методів для розробки управлінських рішень, обґрунтованістю співвідношення централізації і децентралізації менеджменту, керованістю підприємства та ін.

Оцінюючи ефективність заходів по удосконаленню організації управління виробництвом, слід врахувати, що ефект від такого удосконалення значно вище суми економії витрат на управління. Удосконалення системи управління призведе не тільки до підвищення продуктивності праці управлінського персоналу, всіх працівників підприємства, а й до зростання виробітку, скорочення через незадіяння людей, простої техніки тощо.

Відчутними є соціальні наслідки удосконалення управління: підвищується загальна культура виробництва і управління, поліпшується дисципліна праці, психологічний клімат у колективі і життєві умови, за яких людина повною мірою може розвивати свої здібності.

Отже, ефективність окремих заходів щодо удосконалення менеджменту не можна розглядати лише через призму економічної вигоди. Слід враховувати не тільки оцінювані економічні категорії, а й такі, як підвищення корпоративної культури, поліпшення умов управлінської праці, запобігання конфліктним ситуаціям та ін. Удосконалення менеджменту – це пошук економічної рівноваги і створення життєво необхідних умов, які дають змогу людині розвивати свої здібності, забезпечувати цим самим краще життя, реалізацію власних інтересів та задоволення потреб.

Оцінка ефективності окремих заходів, пов'язаних з раціоналізацією системи управління (зміна структури управління, норм керованості і обслуговування, забезпеченості кваліфікованими кадрами тощо), може бути проведена на підставі факторного аналізу. При цьому слід забезпечити елімінування впливу інших факторів на формування кінцевих результатів виробничо-фінансової діяльності підприємств (якість земель, забезпеченість основними засобами, робочою силою, спеціалізацію виробництва тощо).

Як показує досвід впровадження автоматизованих робочих місць (АРМів), економічна ефективність від їх впровадження досягається за рахунок програмного забезпечення, оперативного збору та аналізу інформації з

управлінського обліку, своєчасного прийняття обґрунтованих рішень й усунення організаційних проблем, раціонального розподілу трудових, земельних, матеріальних ресурсів, зменшення рівня виробничих запасів і підвищення оборотності обігових коштів, скорочення апарату управління тощо. При цьому, ефективність менеджменту визначається за формулою:

$$P_{упр} = P_y / P_3, \quad (2)$$

де P_y – результат управлінської праці, який визначається співвідношенням темпу приросту продуктивності праці (T_1) до темпу приросту фондоозброєності (T_2); P_3 – питомі витрати на менеджмент, які обчислюються відношенням поточних витрат на менеджмент (Z_m) до вартості капіталу (K_B) [1].

Таким чином, створений продукт від управлінської праці (ефективність менеджменту) формалізовано матиме вигляд:

$$P_{упр} = (T_1 \times K_B) : (T_2 \times Z_m) \times 100. \quad (3)$$

Крім управлінського, у виробничому процесі використовуються й інші ресурси (виробничо-технологічний персонал, основні та оборотні засоби). У процесі виробництва і реалізації продукції основні та оборотні засоби частково або повністю переносять свою вартість на новостворену продукцію. За рахунок використання праці робітників створюється продукт і досягається кінцевий результат виробництва (прибуток).

Отже, вартість виробленої продукції складається із сум перенесених вартостей залучених до виробництва ресурсів [7]. Проте, на наш погляд, до алгебраїчних доведень О.О. Вороніна доцільним є включення коефіцієнта ефективності менеджменту:

$$BB = PC + A + ЧВП + P_{упр}, \quad (4)$$

де PC – проміжне споживання оборотних засобів $PC = OZ \times Z$; A – споживана частка основних засобів $A = OZ \times N$; $ЧВП$ – чистий внутрішній продукт, створений працівниками виробництва $ЧВП = N \times B$; $P_{упр}$ – додатково створений продукт від управлінської праці $P_{упр} = P_y / P_3$.

Тоді досягнутий економічний ефект буде полягати в ступені інтенсивності та віддачі використаних ресурсів, отриманого в результаті кращого (гіршого) використання кожного окремого чинника виробництва:

$$BBE = (I\mu - 1) \times PC_1 + (I\varphi - 1) \times A_1 + (Inn - 1) \times ЧВП_1 + (I\mu - 1) \times P_{упр}, \quad (5)$$

де $I\mu$, $I\varphi$, Inn , $I\mu$ – індекси віддачі оборотних та основних засобів, продуктивності праці та продуктивності менеджменту відповідно.

Відношення суми економічного ефекту до фактичних обсягів реалізованої продукції визначає коефіцієнт економічної ефективності виробництва (K_e) аналізованого суб'єкта.

Використовуючи зазначені вирази, визначимо ефективність господарювання товариств з обмеженою відповідальністю Тростянецького району Вінницької області за 2013-2015 рр. (табл. 2).

Як показують дані таблиці 2 обсяг виробленої продукції за аналізований період зріс майже вдвічі, у тому числі за раху-

нок збільшення проміжного споживання на 17285,4 тис. грн, споживання основного капіталу – на 1276,7 тис. грн, чистого внутрішнього продукту – на 6934,7 тис. грн, а результату від управлінської діяльності – на 93%. Зростання складових виробленої продукції сприяло підвищенню рівня їх віддачі, зокрема обігових коштів – у 1,4 рази, віддачі основних засобів – у 2,5 рази, продуктивності праці працівників виробництва та менеджменту – 2,4 та 2,5 рази відповідно. Як наслідок, економічний ефект 2014 р. склав 11132,3 тис. грн., 2015 р. – 11052,46 тис. грн.

Таблиця 2

Економічна ефективність господарської діяльності товариств з обмеженою відповідальністю Тростянецького району

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2015 р. до 2013 р., індекс
<i>Вихідні дані</i>				
Обсяг випуску (BV) у фактичних цінах та його складові, тис. грн	29628,1	34358,7	57771,2	1,95
проміжне споживання ($ПС$)	12328,2	16545,5	29613,6	2,40
споживання основного капіталу (A)	3233,2	3075,9	4509,9	1,39
чистий внутрішній продукт ($ЧВП$)	11206,0	12406,7	18140,7	1,62
додатково створений продукт від управлінської праці ($П_{упр}$)	2860,7	2330,6	5507,0	1,93
Економічні ресурси:				
обігові кошти (OK), тис. грн	21744,0	17194,8	30427,6	1,40
основні засоби ($OЗ$), тис. грн	48498,7	31137,8	37648,4	0,78
кількість зайнятих працівників на виробництві (N), осіб	1502	1385	1232	0,82
кількість управлінських працівників ($K_{упр}$), осіб	62	54	48	0,77
<i>Розрахункові показники</i>				
Питома вага у випуску продукції, %:				
проміжного споживання	41,6	48,2	51,3	–
споживання основного капіталу	11,0	8,9	7,8	–
чистого внутрішнього продукту	37,8	36,1	31,4	–
створеного продукту від управлінської праці	9,6	6,8	9,5	–
Показники використання ресурсів, грн:				–
віддача обігових коштів (μ)	1,36	2,0	1,9	1,40
віддача основних засобів (r)	0,61	1,10	1,53	2,51
продуктивність живої праці ($ПП$)	19725,8	24807,7	46892,2	2,38
продуктивність менеджменту ($ПМ$)	46140,0	43159,3	114729	2,49
Економічний ефект (BVe), тис. грн	–	11132,3	11052,5	–
Коефіцієнт економічної ефективності виробництва (K_e)	–	0,32	0,19	–
Індекс економічної ефективності виробництва (I_e)	–	–	1,32	1,19
Темпи зміни економічної ефективності виробництва, %	–	–	132,0	119,0

Таким чином індекс економічної ефективності виробництва в 2014 р., порівняно з 2013 р., становив 1,32, темп зміни економічної ефективності виробництва 132%, а в 2006 р., порівняно з 2014 р., індекс ефективності виробництва склав 1,19, темп зміни – 119%.

Економічна сутність індексу економічної ефективності виробництва (*Ie*) полягає в тому, що він враховує зміну масштабів виробництва й об'єднує показники використання кожного економічного ресурсу, що і дозволяє визначити їх результат.

Запропонований підхід дає змогу розрахувати індекс економічної ефективності на будь-якому рівні управління, оскільки він враховує суму витрат. При зменшенні підприємством матеріаломісткості продукції (витрат на одну гривню продукції) відбудеться економія матеріалів, виробничих запасів, оборотних засобів та підвищення віддачі обігових коштів.

Зменшення частки матеріальних витрат у виробленій продукції збільшує частку чистої продукції, а отже і продуктивність праці.

Вищевикладене дає підстави для висновку, що всі складові виробничого процесу пов'язані між собою і зміна у використанні будь-якого з ресурсів може позитивно (негативно) впливати на кінцевий результат. Наприклад, застосування новітньої техніки чи технологій може призвести до зниження рівня фондівіддачі. Але в результаті її впровадження відбудеться зменшення матеріальних витрат і трудомісткості виробленої продукції, що підвищить економічну ефективність господарювання.

З розвитком ринкової економіки важливого значення набувають нові показники виміру ефективності управління, які можуть бути запроваджені у сільськогосподарських підприємствах України, а саме [8]:

активність – відношення досягнутих результатів до наявних;

продуктивність – відношення досягнутих результатів до фактичних витрат;

якість трудового життя – відношення фактичних витрат на задоволення соціальних, психологічних і духовних потреб до нормативних.

Показником якості управління власністю є також здатність менеджменту задовольняти вимоги щодо реалізації місії і встановлених цілей організації, поєднувати на практиці централізацію з децентралізацією і навіть автономією окремих підрозділів і працівників.

Ефективним може вважатися лише той менеджмент, який найбільшою мірою сприяє реалізації потенційних можливостей керованого підприємства і максимальному задоволенню соціально-економічних потреб працюючих.

Порівняльну оцінку різних варіантів системи менеджменту можна зробити на основі прогнозованих розрахунків, зокрема з використанням математичного моделювання. Воно здійснюється за допомогою моделей, в яких всебічно враховується вплив на результати діяльності підприємства параметрів, що характеризують систему менеджменту, інформаційних зв'язків між управлінськими структурами, часткових результативних показників використання засобів виробництва та кореляційних зв'язків між ними.

Складовою частиною дослідження різних форм власності є встановлення взаємозв'язків між показниками ефективності діяльності підприємства та показниками, що характеризують власність [10].

Висновки. Проведені дослідження дають підстави для висновку про те, що в умовах транзитивної економіки сільськогосподарські товариства з обмеженою відповідальністю можна вважати раціональною організаційно-правовою формою господарювання, оскільки саме ТОВ стали наступниками у розвитку підприємств колгоспно-кооперативної форми власності планово-розподільчої економічної системи і при цьому найбільшою мірою відповідають принципам переходу до ринку. Враховуючи суб'єктивні і об'єктивні чинники впливу на становлення, функціонування і подальший розвиток цих підприємницьких структур і нівелюючись від частковостей, в цілому управління товариствами з обмеженою відповідальністю позитивно впливає на рівень ефективності виробництва.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Завадський Й.С. Менеджмент / Й.С. Завадський – К.: Вища шк., 1998. – 750 с.
2. Месель-Веселяк В.Я. Розвиток та ефективність організаційно-правових форм господарювання в сільському господарстві України / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2004. – № 11. – С. 19-24.
3. Лазня І. Загальний закон власності / І. Лазня, В. Рибалкін // Економіка України. – 2001. – №9. – С. 43-50.
4. Россоха В.В. Ефективність використання виробничого потенціалу в аграрній сфері АПК / В.В. Россоха // Економіка АПК. – 2004. – № 6. – С. 16-22.

5. Малік Л.М. Ефективність управління власністю в діяльності сільськогосподарських підприємств / Л.М. Малік // АгроСвіт. – 2009. – № 24 . – С. 14–18.
6. Саблук П.Т. Ефективність корпоративного управління: інституційний аспект / П.Т. Саблук, О.О. Мороз // Вісник аграрної науки. – 2004. – № 6. – С. 54-56.
7. Воронін О.О. Визначення виду функціональної залежності між ефективністю виробництва і його чинниками / О.О. Воронін // Економічна теорія. – 2007. – № 3. – С. 21-34.
8. Штепа Л.О. Оцінка відносин власності в умовах трансформації економіки України / Л.О. Штепа // Фінанси України. – 2005. – № 4. – С. 13-15.
9. Рибалкін В. Ринок як економічний інститут власності / В. Рибалкін // Економіка України. – 2001. – № 2. – С. 42-49.